

ФОРМУЮЧЕ ОЦІНЮВАННЯ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ НАВЧАННЯ

ЯК ПЕРСПЕКТИВНИЙ ШЛЯХ РОЗВИТКУ НОВОГО ПЕДАГОГІЧНОГО МИСЛЕННЯ

В Україні проголошено курс на компетентнісну освіту, але питання ефективної моделі реалізації компетентнісного навчання потребує свого практичного втілення. Однією з таких проблем є підвищення ефективності системи контролю та оцінювання учнів.

ДВА ПІДХОДИ ДО ВИКОРИСТАННЯ ОЦІНЮВАННЯ

Формуюче оцінювання formativ

Оцінка застосовується для отримання даних щодо поточного стану для визначення найближчих кроків в напрямку покращення.

Підсумкове оцінювання summativ

Оцінка застосовується для визначення кількості вивченого матеріалу за пройдений період.

ФУНКЦІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання – це зворотній зв'язок.

Воно дає вчителю інформацію про те, чому навчились учні і в якій мірі реалізовані поставлені навчальні цілі.

Але на повну силу можливості оцінювання реалізуються лише, якщо воно використовується для того, щоб дати зворотній зв'язок учням.

Оцінювання – це навігатор.

Учні дізнаються, якого рівня вони досягли та які знання є найціннішими.

Таким чином оцінювання слугує для них орієнтиром.

ФОРМУЮЧЕ ОЦІНЮВАННЯ

Це оцінювання для підвищення ефективності навчання

Мета

- Корегування діяльності вчителя та учнів в процесі навчання

Задачі:

- Сприяння виникненню навчальної мотивації
- Індивідуалізація навчального процесу
- Підвищення навчальної самостійності

Ключові слова:

- свобода і мотивація

Завдання для перевірки об'єктів контролю повинні мати практичну направленість, тобто вони мають бути наближені до умов реальних життєвих ситуацій. Ці завдання повинні відповідати віковим особливостям учнів та рівню їх підготовки.

ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ ФОРМУЮЧОГО ОЦІНЮВАННЯ

- 1) оцінка роботи учня, а не його особистості;
- 2) пропонування чіткого алгоритму виведення оцінки, за яким учень може сам визначити свій рівень досягнення й визначити свою оцінку;
- 3) акцент уваги на навчальних успіхах, на персональному прогресі учнів, а не на оцінці;
- 4) оцінювання лише того, чому навчають, тому критерії оцінювання співвідносяться з конкретним вираженням навчальних цілей.

Модель, яка розглядає взаємозв'язок мотивації та здатностей, передбачає, що за будь-якої спроби контролю, оцінки діяльності необхідно враховувати цінності, не відділяючи ціннісний фактор від оцінки здатностей.

ПРИНЦИПИ ФОРМУЮЧОГО ОЦІНЮВАННЯ

Атмосфера відкритості та чесності

Будь-які цінності мають право на існування та приймаються, до будь-яких думок ставляться з повагою

Включення учня в діяльність, за допомогою якої можна прийти до виявлення його основних цінностей та пріоритетів

Можливість для учасників відкрито висловлювати свої рішення про зміну поглядів та позицій, обговорення в групі

ПРИНЦИПИ ФОРМУЮЧОГО ОЦІНЮВАННЯ

Відповідальність й те, що:

- до них ставляться як до дорослих та компетентних людей, а не як до безвідповідальних та не компетентних дітей;
- що у них є можливість проявити себе з кращої сторони та взяти на себе ініціативу і що саме це ціниться на роботі за контрастом з ситуацією, яка переважала в школі;
- що їх заохочують приймати самостійні рішення та що їх думка має значення;
- на відміну від обридлої шкільної рутини їх хотілося самим знаходити рішення в різних складних ситуаціях;
- застосовувати на практиці конструктивні види компетентності, ніж постійно працювати над завданнями, які здавались їм занадто складними та нецікавими та, з їх точки зору, не приносили користі ні їм самим, ні комусь іншому.

КОМПОНЕНТИ ФОРМУЮЧОГО ОЦІНЮВАННЯ

Цілепокладання

Розробка критеріїв

Зворотній зв'язок

Само- та
взаємооцінювання

ЦІЛЕПОКЛАДАННЯ

Цілепокладання або постановка цілей допомагає визначати пріоритети, приймати рішення та реалізовувати те, що планувалось.

Цілепокладання передбачає:

- а) чітке формулювання цілей;
- б) розділення цілей на задачі, які реалізуються;
- с) мотивацію та послідовність в досягненні навчальних задач;
- д) безперервне оцінювання.

РОЗРОБКА КРИТЕРІЇВ

Критерії повинні відповідати заявленій меті.

Процедура спільної розробки критеріїв:

- Оголошення учням мети та задачі уроку перед початком вивчення теми, розділу.
- Складання кожним учнем одного-двох критеріїв.
- Запис критеріїв на дошці, які запропонували учні.
- Аналіз критеріїв.
- Розташування критеріїв за ступенем важливості.
- Визначення балів кожного критерію.

УВАГА! Роботи учнів необхідно оцінювати лише відповідно до розроблених критеріїв.

ЗВОРОТНІЙ ЗВ'ЯЗОК

Зворотній зв'язок – процес взаємодії учасників навчального процесу. Передбачає обмін коментарями щодо конкретних дій, ситуацій, спірних питань, які ведуть до досягнення навчальної мети.

Мета:

- надання інформації щодо успішності виконання роботи та рекомендацій з її покращення;
- створення мотивації до вдосконалення роботи.

Види:

- Усний та письмовий зворотній зв'язок.

УВАГА! При перевірці проміжних робіт помилки виправляти не рекомендується.

ТЕХНІКИ ФОРМУЮЧОГО ОЦІНЮВАННЯ

Аналітичні питання:

Як ти можеш довести, що...?

Що ти думаєш про...?

Обґрунтуй свою думку.

Як можна вирішити цю проблему?

На чому ґрунтується цей висновок?

Рефлексивні техніки:

Сигнали рукою, карточками (зрозумів – не зрозумів; я не зовсім впевнений, що зрозумів) з подальшим виявленням складних моментів.

Уточнюючі питання:

Який момент уроку був найцікавішим?

Найважливішим?

Що для вас було найважчим сьогодні, що ви не зрозуміли?

ТЕХНІКИ ФОРМУЮЧОГО ОЦІНЮВАННЯ

Міні-тести під час уроку

Формуючі тести (самостійні відповіді з подальшим колективним обговоренням питань тестів)

Попередня перевірка з учнями навчальних творчих робіт з метою усунення помилок

Взаємо-питання в парі або групі по пройденій темі та ін.

УВАГА! Вибір питань здійснюється на основі спостереження, яке являється важливою технікою формуючого оцінювання.

СВОБОДА ТА МОТИВАЦІЯ В ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ЗАБЕЗПЕЧУЮТЬСЯ ПРАВИЛАМИ ФОРМУЮЧОГО ОЦІНЮВАННЯ

Відмова від
конкуренції серед
учнів, від складання
рейтингів, нагород

Пріоритет словесного
заохочення

Відмова від різкої
критики помилок, яка
викликає негативні
емоції

Переключення ситуації
конкуренції на ігрові
види діяльності або
проектну роботу

Принцип ситуативності
навчальної діяльності

Надання можливості
учням вдосконалити
роботу та підвищити
відмітку

Використання
самооцінювання та
взаємооцінювання

Парно-групові форми
роботи

СТАНДАРТ ВИКЛАДАЦЬКИХ ВМІНЬ

(NEW YORK STATE PROFESSIONAL STANDARDS AND PRACTICES BOARD FOR TEACHING, OCTOBER 2007)

Компетентність в плануванні й підготовці уроків

Високий темп роботи

Концентрація та
переключення уваги
учнів

Різноманіття форм
презентації матеріалу

Компетентність в управлінні класом

Максимальне
охоплення всіх учнів

Різноманіття форм
роботи та завдань

Співпраця між
вчителем і дітьми

Максимальна відповідність потребам учнів

Максимальний облік
індивідуальних потреб
учнів

Диференціація
завдань за складністю
та об'ємом

Використання
творчих завдань

Забезпечення активності та самостійності учнів

Самостійна робота в
групах і парах

Емоційний стан учнів

Створення комунікації
між учнями

Індивідуальна робота
та зворотний зв'язок

Використання різноманітних методів оцінювання

Різноманіття
інструментів
оцінювання

Оцінювання для
управління навчальним
процесом

Партнерське, групове
та індивідуальне
самооцінювання

Формуюче оцінювання відображає іншу модель відносин всередині процесу навчання, в основі якої лежать перш за все особистісні цінності учня, його цілі, інтереси, його здатність до самостійного прийняття рішень і яка передбачає, що контроль та оцінка діяльності пов'язані з мотивацією до навчання.